

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 196 (10793)

1978 чылдың август 23, среда

1925 чылда үндөөлөттүгүс

Өртүсү 2 өс.

СЭКП ТК-ГА ЧӨВҮЛЭЛ ХУРАЛ

Август 21-де СЭКП Топ Комитетингс төп солундарың, журналдарың, ном үндүрер чарлериң, телевидение болгаш радиода информация агенттериниң болгаш өскө да идеология албан чарлериңиң удуртучуларың хуралы болган. Партия организациаларыңа бул эртер эччегилгич өт-чөттариң болгаш сөңгулааларың үезинде массалык информация болгаш прөганд-чөпсөктериниң сорулгаларың аңаа чугаалашкан.

Хуралга СЭКП ТК-ның секретары И. В. Капитонов чүве чугаалаан.

Партияның XXV съездининг болгаш ТК-ның оң соңдагы Пленумналының шийтпирлерин коммунисттик тургузуушунуң айттыргаларың талазы-биле СЭКП ТК-ның Чинчиге секретары, ССРЗ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы эш Л. И. Брежневтиң айткышыңарың амдыралга боттандыра талазы-биле партия организациаларың амыл-чорудулгазың партияның өт-чөт-сөңгулаалыг хуралазыңга болгаш конференцияларыңа бүгү талалыг чугаалааны көөр ужуруг дээрин ух хуралга айткан.

Коммунисттериниң мурнунга партия комитеттериниң өт-чөттари хөрөк кырында амылчы чоннар мурнунга өт-чөттөр болур.

Партияның чен мурнунга чажырап чүвези чөк. Парлаалга, телевидение болгаш радиода чыдаалга организациаларың хулаалгазы — өт-чөт-сөңгулаалыг кампанияның чоруттарың бедик демчелге доктаамал, чөгүрү үезинде чырыдары болур.

Парлаалгагың иччээлгичиниң төвүңге партия хуралдарыңга болгаш конференцияларыңга чугаалааның нийтилер бугурулузың амылчы улам ыңай көдүрериниң, амылчы шындыгың, курлавыларың дилеп тыварыңың, эртем-техниктиң депши-гени дүргөдериңиң, куш-ажылдың бугурукчулуун өстүрериниң, организациалык чорутуу беддериниң, салгалга-чуруму бжыгалаарыңың, бо чылдың, нийтизи-биле беш чылдың планарың болгаш социалисттик хулаалгелериң күөсүдериңиң массаларың мобилиластарыңың айттыргалары турар ужуруг.

Партияңиң хүрээлени бжыгалаарыңың, партияңиң иштиң демократизациян хөгжүдериңиң, амылчы ленинчи стилиң шимчээдериңиң, кадрлар нийжизимдигиңиң айттыргаларыңче улам иччээлгичи салыр.

Хуралдың амылыңга СЭКП ТК-ның прөгандка килдизиниң эргелекчиси Е. М. Телешников киришин.

МАЛ ЧЕМИНИҢ БЕЛЕТКЕЛИ-БҮГҮДЕНИҢ ХЕРЭЭ

ХОЙЖУЛААРНЫҢ КИРЖИЛГЕЗИ

Пиянтиниң малыңга чөм белеткээринге боттарынниң куш-ажылчы түдүүн кияраштырары-биле бистич бир дугаар хойжу бригаданың хойжулары кижэ бүрүзү ситен белеткээр социалисттик хулаалгени алганнар. Ону күөсүдери дээш малчынар кымакка, шугуругу амылдал турарлар. Брига-

да 140 тонна ситен белеткээр планың оналдаалыңың 80 тоннамың белеткээр, кыштагарда сөөртүп чедирген.

Хойжуларын аразыңдан Оюн Бады, Оюн Лавзы 15-15 тонна ситени өскөдери мурнай белеткөөш, ажил-ишчиңи көргүскөн. Ооржак Апытыл, Куулар Доржак, Павел Седен ситен белеткээр далазың күөсүдери чокчулду бергенер.

Бригаданың хойжулары чаш мал төлү алдырыңың, дүк салдарың планың багай эвес күөсүскөн. Күрүңге 19 тонна дүктү сактап, оналдааны боттандырып шыдаан. Куулар Доржак төрүүр чүс баш койга онааштыр чүс хурааның доруктурган, бирги черин алган. Павел Седен бир баш хойлаң-на 3,2 килограмм дүктү кыгып алган, социалисттик чарышка шыда-

Малчын өг-бүлө бүрүзү — 15-20 ТОННАНЫ

Хүлээлгезин ажыр күөсеткен

Чөөн-Хемчик районда «Чыраа-Балык» совхозунуң хоочун хойжузу Куулар Могаа ону беш чылдың үнүкү малыңчы чылдык болууду каларган малыңга 10 тонна ситени белеткөөш алдырың хулаалгени турган. СЭКП ТК-ның июль (1978 ч.) Пленумунуң улам ийи хөгжүдери дугайында доктаалы-биле тамышкан, ону амылдарга боттайдыры-биле ол болууду мурнунда алган хулаалгени эде көрүп, 15 тонна ситени пиянтиниң малыңга белеткөөш алдырың шийтпир-лөөш.

Күүседиринге бүзүрелдиг

«Тес-Хем» совхозун мал чөм белеткээр ийи бригаданың Дунге-Бажинде амылдал турар. Олар кайызы-ла 800-800 тонна ситени белеткээр планың. Ийи бригаданың каттыштыр 27 ситен кезикчилери таара туттуңган. Ситенчилериниң аш-чөм, оран-сава-биле хандырылганы эки.

Республика төвүңден бениң агитбригада биске аалап кеп турга, районун агитбригаданы бистин ажил-ишчиңи, амылдары-биле тамышкан, лекция, концерт көргүскөсө доңдуу-чылдыр — деп, бригадирлер Даваа Дыт-оол, Сөвсөн Биче-оол чугааладылар.

Ийи бригада ситени июль 12-де кезип эгелөөш. Ситен чаагай эвес үңген. Ону бир чылдагыны — ук ситен шөлүңден чылдың-на ситен кезери болур. Ситенчилерини, мыла хоочун механизаторларын бодалы-биле алдыра, ук ситен шөлүң курлавырап бир чылын кезип, бир чылын кеспес болза эки бооп турар. Сварка ийи бригаданың кайызында-даа чөк. Ынчанга чамдык 3 минута иштиңе кызыр сөптөз-кинерини үр кылар таварылгалар база бар.

Мал чөм белеткээр дээш бистин ситенчилери-вис бүгү күштү мөөнөп, кымаккай амылдал турарлар. Бригадаларыңда мурнакты ситенчилер көрөй. Оларга Артур Серен, Александр Шырап, Михаил Баспаа, Александр Сүмүүт, Сулдуң Чооду, Александр Дорж, Далай-оол Далаа, Дайынты Сулдуй, Казымир Сарыбай, Ширин Оюн, Владимир Донгак ламааржыр. Кыа болгаш агитбригада концерттери ховар көр болгаш сөөдү үеде шуут көбөстөөш.

Бригадирлерин болгаш ситен кезикчилериниң бө хомудалы чөптүг ботбайн аан. Районун база совхозунуң культуру бажыңарының агитбригадалары ситен кезикчилерини үезинде тигенчилерини сөптүг кылдып, оларга солун утла-шынар-лыг концерттерин көргүзөр ужуруг. Бүдүн чаргык ай дургуңда ситенчилер түг-ле чангыс калап кинс көргөшөр. Солун лекция, концерт шуут дыңнаваан, көрбөөш.

Районун культуру кылдып, мыла кино четкил болгаш «Билдиг» нийтиледди бө *ажылды тоонча чөк көрү турары элденит.

СЭКП ТК-ның июль Пленумунуң шийтпирлерин — амыдыралга

ХАРЫЫСАЛГАНЫ БЕДИДЕР

СЭКП ТК-ның июль (1978 ч.) Пленумунуң түндүгү болгаш районун партия организациаларың сорулгаларың дугайында айттырганы СЭКП Тожу райкомунуң амылчалык плениумна чугаалакып көргөн. Ол айттыр талазы-биле өлеткедди партия райкомунуң бирги секретары С. К. Орус-оол кылган.

Партия организациаларың кампаган болгаш политмассалык амылчы күш-тедиреп, кезде ажил-агының хөгжүдери, мыда ажил-ишчи-лериниң амылдар-тургалыгы амылдар дээш чамдык амылды туртуңчалыгы түг-лөөш көлөңгө сонал талазы-биле удуз чаартылгалар болган. Көдө ишчилериниң культуру амылдары бө-дин, ажил-хөрөк дээш хары-салгам бөдөн.

Көдө ажил-агының мур-накчыларының саям көвү-дөөш. Малчын К. Даш-оол, саямчы М. Бириней, илек ка-дарчы И. Хурабей, тракторист Д. Кол, ферма эргө-лөкчиси Ф. Байыр-Белек олар болгаш өскө-да мурнакчы-ларын эдал, районун ажил-агының ийи-бүрү адир-ларында чедикшиңериниң плениумга демчелгөөш.

1978 чылда районда иштет-түдүтү 322 муң рубльди үндүрүп берген. Көдүңгө түдүткен 286 муң рубльдиң амылчы районда бир дугаар КМК-ның түдүткүдери кыл-дыр ужуруг. А ол организаци-ны дыка багай амылдал, амыл чедир чангыс-даа объек-тив амылдалга кирбөөш, «Тоора-Хем» совхозна ийи каамакы майда-ла дугаар түдүткөн, оон тудуун амыл-дал эргелөөш. Бо болган өскө-да четкестерге ламааржыр айттырганы «Тыва совхоз тү-дүтү» (наачылгың «ш Кра-йны») хой удаа тургузуу келе-да түңгө чөс. Хам-сара суурга ийи салгырың өжүткө-биле хой чуртталга — бажыңары, өскө-да объектилериниң турарын план-дыл турбуко анда амыл ба-да ара соолаан.

Районун коммунисттер болгаш амылчы чоннар июль Пленумунуң шийтпир-лерин, аяна эш Л. И. Бреж-невтиң өлеткедди айткыч чүдүдери болгаш түндүгүдери үлүг чүдүдүрүшүңиң-биле боттарының амыл-хө-рөкчө программаны кылдыр хулаалган деп шийткөөш демчелгөөш. СЭКП ТК-ның март (1965 ч.) Пленумунуң соонда районунуң көдө ажил-агының болгаш чаартылгалар-да доктааган. Совхозтар-ның материал-техниктер баа-зым өзү, бжыктың, хой сал-гыч машина-техника-биле хан-дыртып турар. Мал болгаш чөр амылчы улам хөгжүүш, оон өлүм продукция хой бүрүдө өлүп турар. Район күрүш мур-нунга планың оналдаларың болгаш социалисттик хулаал-гелериң тыл бүрүдө багай эвес күөсүдөн келген. Бо чылдың күрүн чаргылап күрүшө-дө садар планың 120 хуу, сүттү 126 хуу, дүктү артың чылдан үш тонна хойку — 15 тоннамы сактап. Эртер чыл-дын бо үезинде ленин-чөк, ленинчи малыңны баш салы өскө, өлүм чорлары өлүмүр-тү-ган. Төрүүр чүс башкы онааш-тыр малың чөш төдү кам-галап алдыры көвүдөөш.

Партия организациаларың кампаган болгаш политмассалык амылчы күш-тедиреп, кезде ажил-агының хөгжүдери, мыда ажил-ишчи-лериниң амылдар-тургалыгы амылдар дээш чамдык амылды туртуңчалыгы түг-лөөш көлөңгө сонал талазы-биле удуз чаартылгалар болган. Көдө ишчилериниң культуру амылдары бө-дин, ажил-хөрөк дээш хары-салгам бөдөн.

Машына-техниканың чөгүрү хуулаалыгы чедирбери үндүр бажыр, кылар-чаар метр-раларга кампаала чөк чо-руктар бар. Чугаа ортын чы-лын бениң районда көдө ажил-агының машиналарыңдык 32 муң рубльдиң техниканы үндүрүп бөдөн. А амыл үеде районда дүктү ажаалды эгелөөш турбуко, машина-тех-ника чедире. Мал чөм белеткөөш дыка муу темп-лиг чоруп турар. Ажил-агы-ны эвес мыдык фактыларга

чөгүрү түңгөдди үндүрерин үе негеп турар.

Чөөн-Хемчик район.

Б. САТ.

Б. КЕНЕШ.

«ПРОГРЕСС-3» АВТОНОМУГ УЖУДУШКУНДА

УЖУДУШКУН БАШ-КАРАП ТӨП (СЭТА). Август 21-де «Прогресс-3» деп автоматтык транспорт чүк кораблың болгаш орбитаның «Салют-6» — «Союз-29» эртем-пийнчел комплексиниң кады уку-дуушкунуңа программамы доолаулан.

12 хонук дургуңда үр-гүдүңден кезген кады укудуушкунуң үезинде «Прогресс-3» кораблың чүгүп жүдүргөн, а оон чүк дүдүрер кезонче «Салют-6» станциядан амылдаттыңан дерг-хө-рөкчөдери даякып көргөн. «Прогресс-3» кораблың шимчедикчилерини дуга-ры-биле август 17-де ор-бита комплексиниң пом-чөшкөнүн траектория-ны иламылап эткен.

Планинтинган бүтү амылдары күөстөвүнниң соонда, «Прогресс-3» транс-порт кораблың орбитаның «Салют-6» — «Союз-29» комплексинде амылган. Аппараттарың адырың болгаш чүк кораблыңиң станциядан мран чорурун Ужудушкуну башкарар тунтүк специалистери болгаш космонавтылар Ковале-нок болгаш Иванчиков олар хыпар көргөн.

«Прогресс-3» кораблың автономнуг укудуушкунче шийткөөш болган оң үе-динде кораблың иччээл системаларың бөз эргө-лөткөн амылдарың хыпар көрүп болган улам иччээл шийткөөш чор-рулар.

Космонавтылар Владимир Коваленок болгаш Алек-сандр Иванчиков олар Чер чогуңуң орбитаның эртем-техниктиң шийт-көөдери болгаш шийткөөш программаның чүөсөдери уламчылааннар.

Космонавтыларың ка-дыкың байталык «Сал-ют-6» — «Союз-29» кос-мос комплексиниң иштиңи системалары болур-чөгү-рү-биле амылдал чорур.

МОСКВАГА КЫЗЫЛ ТУКТУ ТЫВЫСКАН ГЕНЕТИКТЕР ШУУЛГАНЫ

Хорайлары болгаш чурт-такчылар чарлериң чаагыжы-лар болгаш санитарың бай-далың экижидер амылдары эки чөдүдери дээш социалисттик чарышка 1978 чылдың Бүгү-рөссия социалисттик чарыжы-га чедип алган чедикшиңери дош ЦСФСР-ниң Министр-лер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң шийткөөчү чөртүр Кызыл тукум Москва хорайга база калап тывыскап. Партия, совет, профсоюз болгаш ком-сомол активиниң, амылчы чо-нар коллективтериниң талазы-дектелериниң август 21-де болган каттышкан хуралыңга ук тукум хорайга тывыскап.

Хорай ажил-агының Бүгү-Москва көрүдөүниң найы-сылдалың амылчы чоннар иччээлгич киржиринче кий-гырган кийириниң хулаалы бир үе-биле хулаалган. Москва-чылар ону беш чылдың үнүкү чылдың планарың болгаш социалисттик хулаалгелериңиң хулаалгелериңиң чедикшиңи-ниң хандырап, Москваң үле-герди коммунисттик хорай болдурап деп суртаган шийт-көөдериңиң төлөңгөчү үлүү ам-даа кылар дээрин хула-лы киржикчилери бүзүр-төткөнөр.

Август 20-та Москвага Делегейиң XIV төвөгүзү конгресси амылталган. Кремлдинг Сөздүдөр ор-дунуңа Болгарияны, Ве-ликобританияны, Швей-царияны, ГДР-ни, Ита-лияны, Кубаны, Польшаны, Румынияны, ССРЗ-ни, АКШ-ны, Францияны, ГФР-ни, Чехословакия-ны, Японияны болгаш өскө-да чурттарың ийи муң беш чүс амыл эртем-чилер чыгып келген. Олар амыл үезиң эртем-чи шийткөөчү хөгжү турар утламышыңың төлөңгөчү турарлар, ол утламыш-кың биология, көдө ажил-агы болгаш медицина тал-лазы-биле башталгың хөгжүдөүшү улам-ла өлүп турар хөмчөөл-биле тод-о-рун, кижэ төрөдөгөн-ниң булунгү сорулгаларыңа барай болуп турар. ССРЗ-ның Эртем-чөк ака-демилваның президентиниң ордалыкы академик Ю. А. Овчинников кон-гресси амылды тура, амы-гы генетианың чедикши-кчилериниң бедик төлөң-гөчү болгаш бө талазы-биле дөдөгөтө Эртем кады амылдарыңың чугу-лазың демчелгөөш.

ДӨРТ МИЛЛИОН ТОННА ТАРААНЫ

САРАТОВ, август 21. (СЭТА-ның мурр). Областың гара-ажылары чаа, бедик соци-алисттик хулаалгени алган: Төр-лөң чуртуну шыгжамыңың 4 миллион тоннадан эвезиң эвес тараны чүдүрүп чору-дулар олар хулаалган, өл дөдөгө мурнунда алган — социалист-тик хулаалгени 500 муң тонна хой. Ону бүгү болган партия-ажыл-агы активиниң шийт-көөдөрү.

СЭКП ТК-ның июль Плену-мунуң шийткөөдериңиң олар-гай хары болдуруп, ажил-агылар күрүңге пландан ажыр тарга дугаалды чө-рүдүп турар. Эндээш районун көлөө, совхозтары беш чыл-дын күөсүдериңиң илааның чылын амылдалган саям чүс амыл. Беш чыл планың он ийи колхоз, совхоз күөсеткен.

Генетику амы үеде чедикшиңериниң болгаш оон хөгжүдөүшүңиң пер-спективаларың дугайында Делегейиң XIV төвөгүзү конгресси президент Н. В. Пинг дөдөгөтөй чүве чуга-лаан.

«Прогресс-3» кораблың автономнуг укудуушкунче шийткөөш болган оң үе-динде кораблың иччээл системаларың бөз эргө-лөткөн амылдарың хыпар көрүп болган улам иччээл шийткөөш чор-рулар.

Областың көдө ишчилери көдө ажил-агының хөгжүдери дугайында июль Пленумунуң шийткөөдериңиң күөсүдериңиң төлөңгөчү үлүү кылар дээрин СЭКП Топ Комитетинге, эш Л. И. Брежневтиң бодунга ху-ралды киржикчилери бүзү-рөткөнөр.

Чымылаларга Делегей-иниң генетику федерация-мың президентини О. Френкель (Австралия), совет хөй-лиги төлөңгөчүлери байыр чедирген.

Эш А. И. Стрельниковту Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Хулаалга бажың-биле шаңнаар дугайында Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң ЧАРАЛЫ БИ

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы М. МЕНДУМЕ. Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары С. КРАСНЫЙ. Кызыл хорай, 1978 чылдың август 21.

